

LIBER, het Europese netwerk van wetenschappelijke bibliotheken

Directeur Wouter Schallier aan het woord

Wat is de opdracht van LIBER?

LIBER (Association of European Research Libraries) is het grootste Europese netwerk van wetenschappelijke bibliotheken. We tellen momenteel 425 leden in meer dan 40 landen. Het zijn universiteits-, hogeschool- en nationale bibliotheken maar ook documentatiecentra en bibliotheken uit de privésector. Elke bibliotheek die diensten verleent aan onderzoek(ers) kan in principe lid worden. Onze opdracht is om de belangen van wetenschappelijke bibliotheken te behartigen op Europees niveau. Onderwerpen als Open Access, e-science, open data, auteursrecht, digitalisering, Europeana, (digitale) preservatie, erfgoedcollecties, kwaliteit van dienstverlening, opleiding van bibliothecarissen, ruimteplanning vragen immers om een gezamenlijke Europese aanpak. LIBER heeft zijn kantoren in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. We stellen momenteel drie mensen tewerk. In 2012 komt hier nog iemand bij.

Hoe vullen jullie die opdracht in?

Jaarlijks organiseren wij de LIBER-conferentie. Dit jaar was de 40e editie in Barcelona (<http://biblioteca.upc.edu/LIBER2011/>). Er waren meer dan 400 bibliothecarissen uit 36 landen. Ondanks een sterke toename van het aantal deelnemers, willen we onze conferentie relatief kleinschalig houden om uitwisseling en contacten tussen de deelnemers te bevorderen. In juni 2012 komen we samen in Tartu, Estland. Naast onze jaarlijkse conferentie organiseren onze Stuurgroepen ook activiteiten zoals de LIBER-EBLIDA Digitisation Workshop en de seminars van de Architecture Expert Group. LIBER is ook actief op het vlak van EU-projecten (<http://www.libereurope.eu/liber-participation-eu-projects>). Wij kiezen projecten die van strategisch belang zijn voor wetenschappelijke bibliotheken en waarin ook een of meerdere van onze leden een belangrijke rol kunnen spelen.

Wij zorgen er voor dat we telkens een mix hebben van bibliotheken met veel en weinig ervaring in EU-projecten, en bij voorkeur ook uit verschillende landen.

Dit brengt mij bij een activiteit die in toenemende mate belangrijk is voor LIBER: lobbyen bij de EU. Bibliotheken slagen er niet altijd in om hun boodschap aan de buitenwereld, en in het bijzonder aan de Europese politici, kenbaar te maken. Dat willen we veranderen. Daarom heeft LIBER de laatste jaren veel geïnvesteerd in het onderhouden van contacten met de Europese Commissie en het Europees Parlement. LIBER heeft ondertussen een sterke positie verworven als vertegenwoordiger van de Europese wetenschappelijke bibliotheken en neemt vanuit die positie deel aan de actuele debatten (<http://www.libereurope.eu/lobbying>). Recent hebben verschillende organisaties uit de bibliotheek- en culturele sector de handen in elkaar geslagen om, onder leiding van LIBER, die lobby-activiteiten voor bibliotheken (niet alleen wetenschappelijke bibliotheken) verder te professionaliseren. Concreet zijn in september twee consultants met ruime ervaring in auteursrecht en EU-lobbying van start

gegaan om de belangen van onze sector te behartigen. Ten slotte publiceren we LIBER Quarterly (<http://liber.library.uu.nl/>), een Open Access elektronisch tijdschrift waarin papers van LIBER-activiteiten en andere bijdragen worden gepubliceerd.

Welke ontwikkelingen en uitdagingen bemerken jullie binnen de sector van wetenschappelijke bibliotheken?

Onder invloed van de grote veranderingen in het informatielandschap en de huidige economische crisis, wordt de positie van bibliotheken in vele landen grondig herbekeken en zelfs in vraag gesteld. Door het internet leeft bij velen de overtuiging dat bibliotheken een onnodige tussenstap zijn voor de toegang tot informa-

“WE ZULLEN HEEL MOEDIG MOETEN ZIJN EN ALLE TRADITIONELE BIBLIOTHEEKCONCEPTEN DURVEN OVERBOORD TE GOOIEN.”

tie. Overigens kampen uitgevers en journalisten met een gelijkaardig probleem. Zowat iedereen kan informatie snel en met grote impact publiceren en verspreiden (Facebook, Twitter, YouTube etc.), dus waarom zouden we nog bibliotheken, journalisten of uitgevers nodig hebben? Door de economische crisis worden die vragen over de toekomst van (wetenschappelijke) bibliotheken alleen maar prangender: Wetenschappelijke instellingen zullen de

De 40e LIBER-conferentie vond dit jaar plaats in Barcelona. Foto: Jordi Aguilar - UPC.

komende jaren moeten bezuinigen en er is weinig reden waarom bibliotheken daar zouden aan ontsnappen.

Hoe spelen jullie hier op in?

Het is belangrijk een ernstig debat over de toekomst van (wetenschappelijke) bibliotheken aan te gaan. Dit debat is een niet te missen opportuniteit. Wel moeten hierbij heel moedig zijn en alle traditionele bibliotheekconcepten durven overboord te gooien: Wat zijn de kerntaken van de wetenschappelijke instelling waar de 'bibliotheek' gehuisvest is? Welke rol speelt wetenschappelijke informatie daarin? Welke informatienoden hebben onderzoekers en studenten? Welke uitdagingen stellen zich op informatiegebied? Welke unieke bijdrage kan de 'bibliotheek' leveren tot dit alles en met welke partners, binnen en buiten de instelling, kan ze samenwerken?

LIBER is volop bezig met het verkennen van mogelijke antwoorden op de uitdagingen van vandaag en morgen in het kader

van o.m. het ODU project (<http://www.alliancepermanentaccess.org/index.php/current-projects/ode/>), de LERU Roadmap Towards Open Access (http://www.leru.org/files/publications/LERU_AP8_Open_Access.pdf) en Europeana Libraries (<http://www.europeana-libraries.eu>).

Hoe verhouden jullie zich tot andere internationale organisaties zoals EBLIDA en IFLA?

Op vele vlakken zijn wij complementair. EBLIDA en IFLA richten zich sterk op openbare bibliotheken, terwijl LIBER enkel voor wetenschappelijke bibliotheken bedoeld is. EBLIDA en IFLA focussen ook op nationale/regionale bibliotheekverenigingen, terwijl de leden van LIBER in eerste instantie (maar niet uitsluitend) individuele bibliotheken zijn. IFLA is dan weer een mondiale organisatie, waar LIBER en EBLIDA zich op Europa richten. Inhoudelijk leggen de drie organisaties dus andere accenten. Maar waar mogelijk formuleren we gezamenlijke statements (met name rond auteursrecht,

Open Access, digitalisering) en organiseren we samen activiteiten (lobbying en Digitisation Workshop). We zijn alle drie gehuisvest in de KB Den Haag en hebben dan ook maandelijkse bijeenkomsten om initiatieven zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen.

En tot de nationale en regionale organisaties, zoals de VVBAD?

EU-lobbying heeft weinig effect zonder gelijkaardige inspanningen op nationaal/regionaal niveau, en omgekeerd. Het is dus essentieel dat LIBER en organisaties zoals de VVBAD, elk op hun niveau, elkaar versterken. Heel concreet kan er volgens mij in de komende maanden verder afgestemd worden op het vlak van orphan works, out of commerce works en digitalisering. Precies met het oog op een verdere professionalisering van de lobbyactiviteiten, wil LIBER een zo volledig mogelijk netwerk uitbouwen van nationale en regionale organisaties. ■

> <http://www.libereurope.eu>